

Raadsvoorstel

Onderwerp: Participantenovereenkomst en regeling beheer uittreedsommen Goois Natuur Reservaat

Raadsvergadering	9 november 2023, agendapunt 11 - zie apart besluitblad -
Datum raadsvoorstel	21 september 2023
Bijlage(n)	4
Zaaknummer	Z.281201/D.1576546
Behandeld in commissie	Fysiek Domein 18 oktober 2023, agendapunt 7.5
Portefeuillehouder	wethouder R.G. Boom
Informatie bij	Gemma Speek en Hans de Bruijn
E-mail / telefoonnummer	g.speek@huizen.nl / 035-5281425 en h.debruijn@huizen.nl/ 035-5281372

Voorstel

1. Geen wensen en bedenkingen uitspreken ten aanzien van de definitieve concept Participantenovereenkomst Goois Natuur Reservaat.
2. Een bestemmingsreserve instellen: Reserve uittreedsom Goois Natuur Reservaat (GNR), waarin het door gemeente Huizen te ontvangen aandeel van de resterende uitkoopsommen van de gemeente Amsterdam en de provincie Noord-Holland ter grootte van circa €3,4 miljoen wordt gestort, en die tevens dient voor het opvangen van de hogere bijdrage die hierdoor is ontstaan voor de gemeente Huizen.
3. Instemmen met het groeimodel met inzet van de bestemmingsreserve, waarbij jaarlijks het aandeel van verhoging van de bijdrage aan het GNR ten gevolge van de uittreding van Amsterdam en de provincie Noord-Holland (deels) wordt gedekt uit de bestemmingsreserve. Waarbij wordt voorgesteld om te starten met ingroei van jaarlijks oplopend met 2,5% van de hogere bijdrage per jaar ten laste van het begrotingsresultaat, zodat na 40 jaar de volledige bijdrage in de begroting is verwerkt. En jaarlijks bij de begroting te bezien of aanpassing van de ingroei gewenst is.
4. De BTW compensatie die gemeenten ontvangen over hun bijdrage aan het GNR – voor het deel dat ten gevolge van de uittreding van Amsterdam en Noord-Holland hoger uitvalt – aanwenden voor dekking van een deel van de hogere bijdrage aan het GNR door de BTW compensatie vanuit het GNR vanaf 2023 (het bedrag over 2023) te doteren aan de bestemmingsreserve uittreedsom GNR.

Toelichting op het te nemen besluit

Aanleiding

De aanleiding tot het vernieuwen van de samenwerkingsovereenkomst die vanaf nu Participantenovereenkomst heet, vloeit voort uit het feit dat de provincie Noord-Holland en gemeente Amsterdam sinds 2021 zijn uitgetreden. Voorts bevat de Participantenovereenkomst ook een overeengekomen uittreedsonderzoek. Alvorens een besluit te nemen over de Participantenovereenkomst leggen wij die voor wensen en bedenkingen aan u voor, en in samenhang daarmee worden enkele voorstellen gedaan betreffende de bijdrage aan het GNR.

Argumentatie

Beslispunt 1: Participantenovereenkomst

Op grond van artikel 169 lid 4 van de Gemeentewet wordt uw raad in de gelegenheid gesteld om wensen en bedenkingen ter kennis van ons college te brengen, indien de uitoefening van privaatrechtelijke bevoegdheden door ons college (zoals het aangaan van overeenkomsten) ingrijpende gevolgen kan hebben voor de gemeente. Het instemmen met de nieuwe Participantenovereenkomst valt naar onze opvatting formeel in die categorie, omdat we daarmee voor de toekomst vastleggen dat we een in principe niet-opzegbare duurovereenkomst aangaan op basis waarvan langjarige financiële verplichtingen worden gecontinueerd. Aangezien het evenwel een aangepaste voortzetting betreft van een reeds lang bestaande verplichting, stellen wij uw raad voor af te zien van die wensen en bedenkingen, zodat wij in het najaar de overeenkomst in de vorm zoals die thans voorligt definitief kunnen aangaan.

Zoals vermeld vormde de uittreding van Amsterdam en de provincie aanleiding en noodzaak om de (uit 1992 daterende) samenwerkingsovereenkomst te herzien. De kern van de overeenkomst is gelijk gebleven. De (overblijvende) deelnemende participanten (de vijf gemeenten) dragen financieel bij naar rato van hun respectievelijk inwoneraantallen om het jaarlijkse exploitatietekort van de GNR zoals dat is vastgesteld in de jaarbegroting van de stichting, te dekken. Bepalingen over de jaarbegroting en onderbouwing van het exploitatietekort zijn nagenoeg hetzelfde gebleven. In de oude samenwerkingsovereenkomst was een vijfjaarlijkse periode voor het vaststellen van de gezamenlijke jaarlijkse bijdrage genoemd (artikel 1, lid 2, Samenwerkingsovereenkomst 1992). In de praktijk wordt de jaarlijkse bijdrage al enige tijd jaarlijks vastgesteld. Dat is de reden dat in de Participantenovereenkomst een jaarlijkse vaststellingstermijn is opgenomen (artikel 1, lid 3 en 4, Participantenovereenkomst).

Regelingen voor het toepassen van de egaliseringsreserve (maximaal 10% van het jaarlijks exploitatietekort) en wat te doen bij calamiteiten, zijn opnieuw opgenomen en op sommige punten gespecificeerd. In de Participantenovereenkomst wordt het egaliseringsfonds nu expliciet als eerste bron aangewezen in het geval van niet begrote kostenstijging, onvoorziene uitgaven of calamiteiten waarvoor de bijdrage van een de participanten ontoereikend is (artikel 1, lid 5, Participantenovereenkomst). Ook is de garantstelling voor betaling van rente en aflossing bij leningen opnieuw, geherformuleerd, opgenomen (artikel 2, Participantenovereenkomst).

Om zo veel mogelijk te voorkomen en te ontmoedigen dat in de toekomst een participant kan uittreden is in artikel 3 Participantenovereenkomst bepaald dat opzegging, ontbinding of uittreding is uitgesloten tenzij alle partijen hierover volledige overeenstemming hebben bereikt en de daarover gemaakte afspraken schriftelijk zijn vastgelegd. Er is geen specifieke uittrederegeling opgenomen. Hiermee wil men voorkomen dat de suggestie wordt gewekt dat uittreden een mogelijkheid is. Voorts kan een participant niet op een 'gunstig' moment uittreden, omdat uittreden niet afhankelijk is van percentages en/of rentes. Mocht het zich in de toekomst

toch voordoen dat een participant wil uittreden, dan moeten op dat moment de mogelijkheden en hoogte van een uittreedsom worden gezien. In artikel 3, lid 6, Participantenovereenkomst wordt de uitsluiting van uittreden nog extra gewaarborgd. In het geval zich onvoorziene omstandigheden voordoen, waardoor naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid ongewijzigde instandhouding van de overeenkomst niet mag worden verwacht, kan de rechter de gevolgen van de overeenkomst wijzigen. Opzeggen of ontbinding is uitgesloten. Vanwege het belang bij de overeenkomst is het GNR nu zelf ook partij.

Voorts zijn de volgende bepalingen opgenomen in de Participantenovereenkomst.

- Hoe om te gaan met de jaarlijkse bijdrage ingeval van gemeentelijke herindeling (artikel 1, lid 8).
- GNR is gehouden een risicoverzekering af te sluiten (artikel 2, lid 5).
- Opschorting of verrekening van de jaarlijkse bijdrage is uitgesloten (artikel 3, lid 1).
- Verwijzingen naar de statuten van het GNR (artikel 3, lid 3 en 4).
- Een inspanningsverplichting voor het behoud van GNR en de instandhouding van het natuurgebied Goois Natuurreservaat. Daarnaast wordt vermeld hoe de eigen bevoegdheden van verantwoordelijkheden van de gemeenteraad zich verhouden tot de tijdige betaling van de bijdragen en garantieverplichtingen (artikel 3, lid 5).
- Het is geen van de partijen toegestaan haar rechten en/of verplichtingen voortvloeiende uit de overeenkomst over te dragen aan derden zonder voorafgaande schriftelijke toestemming (artikel 3, lid 7).
- Wijzigingen of aanvullingen op de overeenkomst zijn alleen bindend als ze schriftelijk en uitdrukkelijk zijn vastgelegd en voorzien van een ingangsdatum (artikel 3, lid 9).
- Geschillen die voortvloeien uit de overeenkomst worden voorgelegd aan de bevoegde rechter van Rechtbank Midden-Nederland, locatie Utrecht (artikel 3, lid 10).

Met de voorliggende overeenkomst zijn de Huizer belangen in goede mate geborgd, reden waarom wij u voorstellen geen wensen en bedenkingen uit te brengen.

Beslispunt 2-4

Om onderscheidene redenen hebben de participanten Amsterdam en Noord-Holland besloten dat zij niet langer participant wilden zijn van het GNR. Hierop is een bestuurlijk traject gestart dat uiteindelijk heeft geleid tot een uittreedovereenkomst die door alle betrokken partijen is onderschreven. De uittrekking van Amsterdam en Noord-Holland is gepaard gegaan met:

- een uittreedsom van in totaal € 19.138.880, en
- tevens de bijdrage van de Provincie van € 861.120 voor 2021, en
- vier keer een bijdrage van € 312.570 van Amsterdam voor de jaren 2021 tot en met 2024, en
- de toezegging van de provincie om bij te blijven dragen en bij het rijk te ijveren voor substantiële projectengelden ten behoeve van natuurherstelmaatregelen voor het GNR.

De vijf in het GNR deelnemende Gooise gemeenten (Blaricum, Laren, Huizen, Gooise Meren en Hilversum) zijn vervolgens een traject gestart met als doel het beste scenario te vinden voor het beheer van de uittreedsom. Hiervoor is de hulp van een bureau ingeschakeld. Uiteindelijk is gekozen voor het 'scenario gemeenten'.

Dit scenario houdt in dat de uittreedsom na de inzet voor de wegvallende bijdragen in 2022 en 2023 bij de participerende gemeenten wordt ondergebracht. De resterende uittreedsom wordt daarbij naar rato van inwonersaantal op het moment van uittreden verdeeld. In dit scenario stellen raden een begrotingswijziging vast en een bestemming voor de middelen.

- De gemeenten kunnen deze middelen storten in een bestemmingsreserve en deze bestemmingsreserve inzetten als dekking voor de hogere bijdrage als gevolg van de wegvallende bijdrage van Amsterdam en de provincie Noord-Holland.

- Door de middelen bij gemeente onder te brengen, wordt geprofiteerd van de huidige hogere rente schatkistbankieren, c.q. van bespaarde rente omdat dankzij de extra middelen minder financiering hoeft te worden aangetrokken.
- De gemeenten betalen direct een hogere bijdrage door wegvallen van de bijdrage van Amsterdam en de provincie Noord-Holland. Amsterdam betaalt tot en met 2024 nog de niet geïndexeerde bijdrage (prijsspeil 2021) aan het GNR. Vanaf 2025 moet ook de wegvallende bijdragen van Amsterdam door de participanten worden opgebracht.
- De hogere bijdrage kan afhankelijk van de te maken keuzes over groei, rentedotatie en indexering van de bijdrage aan GNR een aantal jaren geheel of deels gedekt worden uit de bestemmingsreserve.
- De BTW compensatie die gemeenten ontvangen over hun bijdrage aan het GNR valt hoger uit, omdat de provincie en Amsterdam niet meer meedelen in dit voordeel. Dit voordeel kan jaarlijks gebruikt worden voor dekking van een deel van de kosten of gedoteerd worden in de bestemmingsreserve.
- Het onderbrengen van de middelen bij gemeenten heeft geen fiscale consequenties.

De alternatieve scenario's, waarvoor het bestuur van het GNR niet heeft gekozen, en de voor- en nadelen daarvan zijn terug te lezen in bijlage 3 Alternatieve beheerregelingen.

Het beheer, de bescherming en steeds vaker ook het herstel van de natuur vraagt (toenemende) inspanning. De zorg voor het GNR is belangrijk en zal alleen nog maar aan belang toenemen. De uittrekking van Amsterdam en de provincie Noord-Holland, betekenen op termijn een verhoging van de kosten voor beheer van de participanten. Bij het ontwikkelen en uitwerken van de scenario's voor omgang met de uitreedsommen, is er nadrukkelijk voor gekozen uit te gaan van een toekomstperspectief waarbij de Gooise gemeenten verantwoordelijkheid houden voor de kosten van het beheer en onderdeel uitmaken van het bestuur.

Geheimhouding

Niet van toepassing.

Alternatieven

Zie bijlage 3 voor overwogen maar verworpen alternatieven.

Uitvoering inspraak en participatieverordening

Niet van toepassing.

Toegankelijkheid

Niet van toepassing.

Beslistermijn

In de bestuursvergadering van 22 juni 2023 is geen termijn genoemd. Wel is het wenselijk om zo snel mogelijk na het zomerreces tot afrondende besluitvorming (vaststelling van een nieuwe Participantenovereenkomst en de beheerregeling uitreedsommen) te komen.

Financiële paragraaf

Participantenovereenkomst

De jaarlijkse bijdrage voor het GNR blijft naar verhouding hetzelfde. In zowel de oude Samenwerkingsovereenkomst 1992 als de nieuwe Participantenovereenkomst is de hoogte van de jaarlijkse bijdrage afhankelijk van het aantal inwoners. Het inwoneraantal wordt vastgesteld op basis van de publicatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Als uitgangspunt wordt het

inwoneraantal op 1 januari van het voorafgaande jaar genomen.

Totale participantenbijdrage 2024 met aanwending van de afkoopsom voormalige participanten

De participantenbijdrage voor 2024 en het afkoopdeel wordt als volgt verdeeld over de participanten:					
in €	Bijdrage 2024	aanwending uittreedsom A'dam+PNH	Netto bijdrage 2024	bijdrage 2023	Mutatie t.o.v. 2023
Gemeente Blaricum	200.590	-70.800	129.790	127.270	2.520
Gemeente Gooise Meren	969.070	-342.030	627.040	581.230	45.810
Gemeente Hilversum	1.499.100	-529.110	969.990	910.770	59.220
Gemeente Huizen	662.500	-233.830	428.670	409.390	19.280
Gemeente Laren	188.090	-66.390	121.700	118.360	3.340
totalen	3.519.350	-1.242.160	2.277.190	2.147.020	130.170
Aanwending uittreedsom			1.242.160	1.172.060	70.100
Totale participantenbijdrage voor het GNR			<u>3.519.350</u>	<u>3.319.080</u>	<u>200.270</u>

Instellen bestemmingsreserve

Wij stellen voor om de uittreedsom die wij ontvangen in een in te stellen bestemmingsreserve te storten. En deze bestemmingsreserve aan te wenden ter dekking van de extra bijdragen van de gemeente aan het GNR. Deze bijdrage wordt met in totaal $35/65 = \text{ca } 53,8\%$ verhoogd nu de gemeente Amsterdam en de provincie Noord Holland niet meer bijdragen (Amsterdam en Noord-Holland droegen samen 35% bij aan de kosten voor beheer van het GNR.) De kosten voor gemeente Huizen stijgen met € 233.830 (2024). De bijdrage van de participanten wordt gebaseerd op inwonersaantal.

De gemeenteraad gaat over het instellen van de bestemmingsreserve en besluit ook over het onttrekken van middelen aan deze reserve. In principe kan u besluiten deze reserve anders in te zetten. Dit laat onverlet dat wij als participant van het GNR ons hebben gecommitteerd via de Participantenoverkomst aan het compenseren van exploitatie tekort van het GNR. Zolang wij als gemeenten participant zijn van het GNR, zijn wij gehouden aan vergoeden van ons deel van het exploitatietekort.

Inzet ontvangen uittreedsom

De wegvallende bijdrage van Amsterdam en Noord-Holland betekent dat de huidige participanten een hogere bijdrage aan het GNR moeten betalen conform de huidige Participantenovereenkomst. Met de keuze om de uittreedsommen aan de deelnemende gemeenten toe te kennen, hebben de ontvangende gemeenten de vrijheid om te kiezen deze middelen in een bestemmingsreserve op te nemen, deel te laten uitmaken van de algemene reserve (of anderszins) en kunnen zij ook zelf bepalen op welke manier zij deze middelen aanwenden om te voorzien in de verhoogde bijdrage aan het GNR.

De keuze om de uittreedsommen bij gemeenten onder te brengen, betekent zoals al aangegeven dat de bijdrage voor het GNR voor de participanten uiteindelijk stijgt met de wegvallende 35%, zijnde het aandeel van de totale bijdrage aan het GNR van Amsterdam en Noord-Holland.

We stellen voor de uittreedsom te storten in een in te stellen bestemmingsreserve uittreedsom GNR. Hierdoor valt goed bij te houden hoe deze reserve zich ontwikkelt en kan scherp gekeken

worden wanneer het verstandig is om vanuit (andere) eigen middelen aanvulling te organiseren. Voor Huizen is de te ontvangen uitkoopsom exclusief rente 3^e kwartaal tot moment van uitbetaling € 3.406.897.

Om een geleidelijke ingroei in de begroting te bewerkstelligen stellen wij voor te kiezen voor een ingroeimodel.

- De hogere bijdrage voor Huizen voor 2024 € 174.990 (Amsterdam betaalt in 2024 de laatste bijdrage aan het GNR) en voor 2025 € 233.830 exclusief indexering naar prijspeil 2025 te dekken door onttrekking aan de reserve, deze jaarlijkse te indexeren.
- Jaarlijks in te groeien door elk jaar 2,5% meer van de geïndexeerde verhoging van de bijdrage door uittreden Amsterdam en de provincie ten laste te laten komen van het begrotingsresultaat. Zodat na 40 jaar in 2063 de extra last volledig in het begrotingsresultaat is opgenomen inclusief jaarlijkse indexering (jaar 1 2,5%, jaar 2 5,0%, jaar 3 7,5% enz).
- De extra te ontvangen doorschuif BTW van projecten binnen het GNR die voorheen naar de provincie en Amsterdam te storten in een reserve. Bedragen zijn jaarlijks wisselend maar voorzichtig begroot gaat het voor Huizen om gemiddeld €23.030 per jaar (prijspeil 2023, jaarlijks te indexeren).
- De reserve jaarlijks te disconteren door rente bij te schrijven volgens het in de nota van uitgangspunten opgenomen percentage (thans 3%).

Als uitgegaan wordt van prijsindexering met 2% per jaar, 3% rente en een ingroeipercentage van 2,5% per jaar is de reserve toereikend voor volledige ingroei tot en met 2063.

De extra lasten via het begrotingsresultaat bedragen in dat geval:

- 2024: € 4.375
- 2025: € 11.925
- 2026: € 18.246
- 2027: € 24.814

Afhankelijk van de toekomstige feitelijke ontwikkelingen zal het ingroeimodel daarop aangepast moeten worden.

Overige Raadsinformatie

Bevoegdheid

Beslispunt 1: op grond van artikel 169, lid 4, van de Gemeentewet moet het college vooraf aan de raad inlichtingen verstrekken als de overeenkomst ingrijpende gevolgen kan hebben voor de gemeente en gelegenheid bieden voor wensen en bedenkingen.

Beslispunt 2-4: artikel 212, van de Gemeentewet en artikel 11, lid 2, Financiële verordening Gemeente Huizen 2017.

Collegeprogramma

Niet van toepassing.

Begroting

Zie financiële paragraaf.

Eerdere besluiten

Raadsvoorstel van 2 november 2021 - Uittredingsovereenkomst van de provincie Noord-Holland. Behandeld in de commissie Algemeen Bestuur en Middelen op 2 december 2021. Vervolgens behandeld in de raadsvergadering van 16 december 2021.

Voorgeschreven procedure

Het GNR-bestuur heeft in zijn vergadering van 22 juni 2023 de definitieve concept Participantenovereenkomst vastgesteld. De Participantenovereenkomst is voorgelegd aan de colleges van de participanten. Na instemming door de colleges (gehoord de raden) zal een gezamenlijk ondertekeningmoment worden ingepland waarmee de overeenkomst definitief zal worden gemaakt.

Kader- en beleidsnota's

Niet van toepassing.

Evaluatie

Niet van toepassing.

Bijlagen

1. Definitief concept Participantenovereenkomst
2. Samenwerkingsovereenkomst 1992
3. Alternatieve beheerregelingen
4. Ingroeimodel GNR

Burgemeester en wethouders,

De secretaris

De burgemeester

Advies raadscommissie

Dit voorstel is behandeld in de vergadering van de commissie Fysiek Domein van 18 oktober jl.. De vertegenwoordigingen in de commissie van de fracties van SGP, VVD, Transparant Huizen, PvdA, GroenLinks en CDA adviseren u in te stemmen met dit voorstel.

De vertegenwoordigingen in de commissie van de fracties van ChristenUnie, Leefbaar Huizen, D66 en Dorpsbelangen Huizen behielden een standpunt voor en namen het voorstel mee terug voor nader overleg met de fractie.